

Ouders en professionals over de activiteiten van
ouderbetrokkenheid bij naschools onderwijsprogramma
Playing for Success

Playing for Success
Nederland

Kelly van Leeuwen

Universiteit Utrecht

Ouders en professionals over de activiteiten van ouderbetrokkenheid bij naschools onderwijsprogramma Playing for Success

Playing for Success
Nederland

Naam: Kelly van Leeuwen

Studentnummer: 3807622

Master Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken

Pedagogische Wetenschappen

Universiteit Utrecht, juni 2013

Begeleider UU: Dr. Chris Baerveldt

Universiteit Utrecht

Abstract

Van alle schoolgaande jeugd in Nederland presteert 10% minder goed dan verwacht mag worden gezien hun cognitieve aanleg. Playing for Success (PfS) is een naschoolsprogramma voor onderpresterende kinderen om zowel aan taal-, reken- en ICT-vaardigheden te werken als aan hun sociaal-emotioneel welbevinden. Uit onderzoek blijkt dat de betrokkenheid van ouders bij het onderwijs positieve invloed heeft op zowel de cognitieve ontwikkeling als het sociaal-functioneren van kinderen. Vanuit het landelijke management van PfS is echter weinig zicht welke activiteiten leercentra uitvoeren met ouders en wat voor invloed deze activiteiten hebben op de betrokkenheid van ouders bij PfS. Er zijn interviews gehouden met negen centrum-managers, negen docenten PfS en zestien ouders van deelnemende kinderen, aangevuld met observaties en documenten. Uit de resultaten blijkt dat managers en docenten vooral contact met ouders hadden tijdens de eerste en laatste bijeenkomst, tijdens het vervoer van de leerlingen en door middel van social media. In deze activiteiten werd veel aandacht besteed aan de houding van ouders richting PfS en de manier van werken, minder aandacht werd besteed aan activiteiten waarbij de sociale omgeving van ouders betrokken werd. Ook was het lastig om te consequenties van deze activiteiten op te merken bij ouders. De mogelijkheden van social media zouden kunnen worden uitgebreid, zodat ouders eerder met vragen kunnen komen. Daarnaast bleek het lastig om van ouders die niet naar PfS kwamen en ouders met een niet-Nederlandse achtergrond te betrekken. PfS zou mogelijk kunnen samenwerken met een partner uit de zorg- en welzijnsector, zodat zij bij vraagstukken op het grensvlak onderwijs en welzijn kunnen ondersteunen.

Abstract

Of all youth in the Netherlands achieve 10% less than might be expected given their cognitive ability. Playing for Success is an after-school-program for underachieving children to work on their language, math and ICT skill, but also on their social-emotional wellbeing. Studies have shown that the involvement of parents has a positive impact on both cognitive development and the social functioning of children. From the overall management of PfS is little idea what activities learning-centers run regarding parents and what impact these activities have on the involvement of parents in PFS. Interviews were held with nine center managers, nine teachers and sixteen parents of participating children, with an addition of observations and documents. The results show that managers and teachers had especially contact with parents during the first and last meeting, during the transport of the pupils and through social media. In these

activities, much attention was paid to the attitude of parents towards PFS and the way of working, less attention was paid to activities which concerned the social environment of parents. It was also difficult to note the consequences of these activities to parents. The possibilities of social media could be extended so that parents can come earlier with questions. It also proved difficult to involve parents who didn't come to PFS and parents with a non-Dutch background. PFS could cooperate with a partner from the care and welfare sector, so that they can support at the interface of education and welfare issues.

1. Inleiding

Bijna 2,5 miljoen kinderen en jongeren volgen dagelijks scholing aan het basis- of voortgezet onderwijs in Nederland. Volgens de Onderwijsraad (2007) haalt 10% van deze kinderen en jongeren lagere cijfers dan gezien hun cognitieve aanleg verwacht mag worden. Als onderpresteren niet snel genoeg wordt aangepakt, kunnen kinderen zich volgens Riemersma en Waslowski (2007) onvoldoende ontplooiën of lopen zij een moeilijk in te halen achterstand op. De gevolgen van onderpresteren zijn groot voor kinderen. Volgens Van der Hoeven en Ten Hove (2010) hebben deze kinderen een grotere kans op een negatief zelfbeeld, demotivatie, schooluitval, minder kansen op de arbeidsmarkt en persoonlijke problemen.

Er zijn diverse aanpakken die zich richten op kinderen die onderpresteren, Playing for Success (PfS) is een voorbeeld hiervan. PfS is een naschools onderwijsprogramma, waarmee leerlingen in de leeftijd van negen tot veertien jaar werken aan zowel hun schoolse vaardigheden als aan hun sociaal-emotioneel welbevinden. Dit zijn leerlingen die onderpresteren op school, maar die wel over voldoende cognitieve mogelijkheden beschikken. De selectie van deze leerlingen vindt plaats op de scholen waarvan zij afkomstig zijn. Deze geselecteerde leerlingen volgen acht tot tien weken lang een wekelijks activiteitenprogramma. Dit programma wordt uitgevoerd in een zogenoemd PfS-leercentrum, in een stadion van een betaalde voetbalclub in de buurt. Het lesprogramma maakt gebruik van de mogelijkheden van het voetbalstadion. Zo werken de leerlingen aan hun rekenvaardigheden door bijvoorbeeld het schatten van het aantal stadionstoeltjes of het meten van het voetbalveld. Aan taalvaardigheden werken ze door interviews voor te bereiden en af te nemen bij voetballers. Dit doen ze onder andere aan de hand van tablets, zodat er ook gewerkt wordt aan ICT-vaardigheden. Elke les lijkt op een wedstrijd met een warming up, de eerste en tweede helft, en een cooling down. Tijdens de 'rust' wordt er bewogen op het veld (Masterplan PfS, 2010). Door dit lesprogramma hopen de professionals van PfS het plezier en de motivatie om te leren aan kinderen terug te geven.

Op dit moment is er nog geen onderzoek gedaan naar de manier waarop ouders betrokken zijn bij de activiteiten van PfS. Uit divers onderzoek blijkt dat het betrekken van ouders bij het onderwijs een positieve invloed heeft op de cognitieve ontwikkeling en prestaties van hun kinderen (Desforges & Abouchaar, 2003; Epstein, 2001; Rogers, Theule, Ryan, Adams & Keating, 2009; Spera, 2005). Verschillende onderzoeken van Boethel (2003), Henderson en Mapp (2002) en Jordan, Orozco en Averett (2001) laten ook een positief effect zien van ouderbetrokkenheid op het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen. Het gaat

hier om gedrag van leerlingen, hun motivatie en sociale competenties. Volgens Reitsma en De Wit (2012) krijgt en behoudt men een goede samenwerking tussen ouders en school door na te gaan hoe de activiteiten rondom deze samenwerking zijn vormgegeven. Het landelijke management van PfS heeft momenteel echter weinig zicht welke activiteiten elk leercentrum uitvoert met ouders en wat dit voor effect heeft op de ouderbetrokkenheid bij PfS. Dit onderzoek heeft als doel het landelijk management meer inzicht te geven in wat alle leercentra daadwerkelijk doen aan activiteiten rondom ouders, welke activiteiten succesvol zijn en wat voor invloed deze activiteiten hebben op de betrokkenheid bij PfS. De volgende vragen kunnen hierdoor worden gesteld:

- 1) 'Welke activiteiten worden door de verschillende leercentra daadwerkelijk uitgevoerd om de rol van ouders te versterken bij Playing for Success?'*
- 2) 'In hoeverre kan verwacht worden dat deze activiteiten zouden kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid van ouders bij Playing for Success?'*

Om succesvolle activiteiten van ouderbetrokkenheid te kunnen voorspellen volgt allereerst aan de hand van wetenschappelijke literatuur een korte schets van activiteiten die uitgevoerd kunnen worden rondom ouderbetrokkenheid. Om de belangrijkheid van ouderbetrokkenheid bij het onderwijs te onderstrepen worden daarna de effecten van ouderbetrokkenheid besproken, en de intenties van ouders tot betrokkenheid bij het onderwijs uiteengezet. Hierop volgt een beschrijving van de onderzoeksmethode en de resultaten van het onderzoek. Er wordt afgesloten met een conclusie en een discussie.

2. Literatuur

In deze paragraaf zal het literatuurdeel besproken worden. Er wordt ingegaan op de verschillende activiteiten van ouderbetrokkenheid bij het onderwijs. Daarna volgt een beschrijving van de effecten van ouderbetrokkenheid en de intenties tot ouderbetrokkenheid bij het onderwijs.

2.1 Activiteiten van ouderbetrokkenheid

De Onderwijsraad (2010) maakt onderscheid tussen ouderbetrokkenheid en -participatie. ‘Betrokkenheid’ wordt in dit onderzoek geprefereerd boven ‘participatie’, omdat maar een deel van de betrokkenheid van ouders zichtbaar wordt door hun gedrag. Een ouder kan zeer betrokken zijn, maar dit niet zichtbaar te uiten voor scholen. Door de term ‘betrokkenheid’ te gebruiken, worden ook de houding en mentaliteit van ouders omvat.

Volgens Ice en Hoover-Dempsey (2011) laat ouderbetrokkenheid zich het best definiëren als alle investeringen die ouders doen ten aanzien van het onderwijs van hun kind. Ouders kunnen op verschillende manieren investeren. In onderzoeken van Fan en Chen (2001), Shute, Hansen, Underwood en Razzouk (2010) en Sui-Chu en Willms (1996) worden de activiteiten van investering in twee categorieën verdeeld: activiteiten die ouders thuis uitvoeren, zogeheten informele betrokkenheid, en activiteiten in de (formele) schoolsituatie. Ouders kunnen informeel betrokken zijn door bijvoorbeeld mee te helpen met huiswerk. Door bijvoorbeeld het doen van vrijwilligerswerk op school zijn ouders formeel betrokken. Uit onderzoek van Frew, Zhou, Duran, Kwok en Benz (2012) blijkt dat ouders een grotere betrokkenheid rapporteren bij scholen die een groot aantal activiteiten organiseren waarbij zij ouders actief betrekken. Dit resultaat wordt ondersteund door Green, Walker, Hoover-Dempsey en Sandler (2007) die in hun onderzoek een positief verband laten zien tussen de daadwerkelijke betrokkenheid van ouders bij schoolactiviteiten en de perceptie van ouders of de school hun betrokkenheid aanmoedigt. Volgens Frew et al. (2012) gaat het om activiteiten van aanwezigheid, zoals het bijwonen van bijeenkomsten en vergaderingen en het aanwezig zijn bij georganiseerde evenementen in de school of klas. Daarnaast gaat het om het uitvoeren van vrijwilligerswerk. Epstein (2001) omschrijft vrijwilligerswerk als het verrichten van vrijwillige activiteiten door ouders in en om de school. Herman en Yeh (1983) voegen hieraan toe dat het gaat om de interesse en participatie van ouders bij schoolse activiteiten, zoals het meehelpen bij georganiseerde activiteiten.

Naast activiteiten van aanwezigheid bij bijeenkomsten en het uitvoeren van

vrijwilligerswerk voegt Epstein (2001) ook communicatie tussen ouders en school als activiteit toe wat zorgt voor een grotere betrokkenheid. Dit resultaat wordt ondersteund door onderzoeken van Jeynes (2012) en Shute et al. (2010) die suggereren dat communicatie tussen ouders en school een positieve invloed heeft op het presteren van kinderen. Communicatie omvat alle effectieve vormen van communicatie tussen ouders en school over schoolinhoud en vorderingen van de kinderen (Epstein, 2001).

2.2 Effecten van ouderbetrokkenheid

Op basis van een meta-analyse van 51 onderzoeken naar ouderbetrokkenheid in het onderwijs, vond Jeynes (2012) een positief verband tussen betrokkenheid van ouders in het onderwijs en de cognitieve ontwikkeling en prestaties van leerlingen. Hoover-Dempsey en Sandler (1997) stellen dat dit verband vooral plaats vindt op een indirecte manier. Ouderbetrokkenheid heeft volgens hen effect op de persoonlijke kenmerken van het kind die ertoe leiden dat kinderen beter presteren. Er zijn meerdere onderzoeken van verschillende onderzoekers die dit resultaat ondersteunen, wat de resultaten meer betrouwbaar maken. Door de betrokkenheid van hun ouders zouden kinderen meer geloven in hun eigen kwaliteiten, meer intrinsieke motivatie krijgen en meer zelfregulerend werken, wat weer positieve invloed heeft op hun schoolprestaties (Grolnick, Benjet, Kurowski & Apostoleris, 1997; Henderson & Mapp, 2002; Ice & Hoover-Dempsey, 2011; Walker, Schenker, & Hoover-Dempsey, 2010).

Naast effecten op schoolse prestaties van kinderen, heeft ouderbetrokkenheid volgens Boethel (2003), Henderson en Mapp (2002) en Jordan et al. (2001) ook een positief effect op het sociaal-emotioneel functioneren van leerlingen. Hierbij gaat het om aspecten als het gedrag van leerlingen, hun motivatie en sociale competenties. Uit onderzoek van Hango (2007) blijkt dat een hoge mate van ouderbetrokkenheid leidt tot beter contact tussen kinderen en hun ouders, minder contact met politie, hogere onderwijscijfers en meer deelname aan het vervolgonderwijs. Hierop aansluitend blijkt uit onderzoek van McNeal (1999) dat een hoge mate van ouderbetrokkenheid leidt tot minder spijbelgedrag en minder schooluitval. Hango (2007) voegt toe dat betrokkenheid van ouders een positieve uitwerking heeft op de toekomst van kinderen, zoals een hoger opleidingsniveau en goede huisvesting.

Tenslotte stellen Smit, Sluiter en Driessen (2006) dat een grote betrokkenheid van ouders een positieve invloed heeft op de samenwerking tussen ouders en school en het functioneren van de gehele school. Hango (2007) ondersteunt deze stelling en voegt hierbij toe dat door goed contact tussen ouders en de docent(en) van hun kind, een gezamenlijke

aanpak rondom het kind kan ontstaan. Het gezin kan volgens Goldring en Hausman (1997) een bron van kennis zijn over de krachten, zwakten en vrijetijdsinvulling van het kind.

2.3 Intenties van ouders tot betrokkenheid

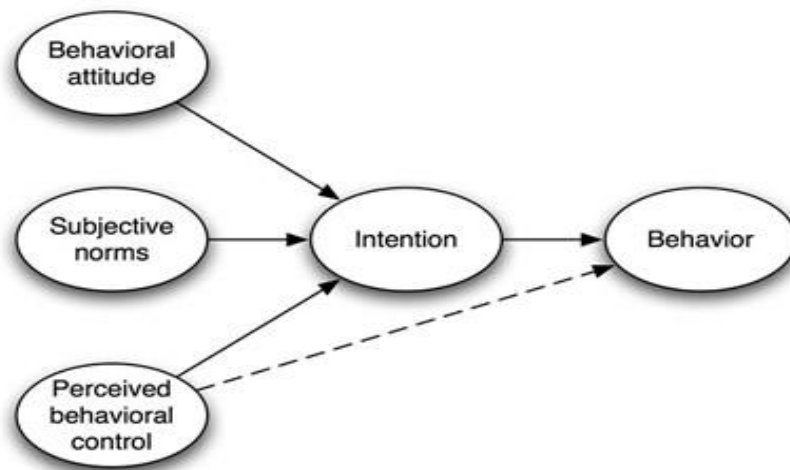
In Nederland wordt in toenemende mate aandacht besteed aan onderwijs en ouderbetrokkenheid (Smit, et al., 2006). Desondanks is volgens Smit et al. (2006) de pedagogische afstemming tussen school, gezin en gemeenschap op veel scholen in Nederland nog niet optimaal. Communicatie tussen ouders en school over de afstemming van opvoeding en onderwijs kan problematisch verlopen en er kunnen onduidelijkheden zijn over elkaars verantwoordelijkheden (Smit, et al., 2006). Er kunnen diverse factoren meespelen waarom ouders (onbewust) niet de intentie hebben om optimaal betrokken te zijn bij het onderwijs van hun kind. Bijvoorbeeld wanneer ouders niet beschikken over een grondhouding die past bij betrokkenheid (Reitsma & De Wit, 2012). Een andere mogelijke verklaring volgens Smit et al. (2006) is dat ouders actieve participatie in het onderwijs als een ‘ver van mijn bed’-aangelegenheid ervaren.

Er bestaan diverse modellen die zich richten op de verklaring en verandering van gedrag. Eén van deze modellen is de Theory of Planned Behavior van Ajzen (1991), een model dat uitgaat dat de intentie tot bepaald gedrag de beste voorspeller is voor daadwerkelijk gedrag. Om gedrag te verklaren, moeten verschillende factoren bekeken worden die invloed hebben op het daadwerkelijke gedrag wat mensen laten zien. Uit de verschillende modellen om gedrag te verklaren, is gekozen voor de Theory of Planned Behavior omdat dit model expliciet de factor subjectieve norm bevat. Veel modellen laten deze factor achterwege, terwijl volgens Ghysens en Van Braak (2012) menselijk gedrag voor een groot deel bepaald wordt door anderen. Daarnaast zijn de factoren waarmee de Theory of Planned Behavior werkt veranderbaar, waardoor gedrag veranderd kan worden door de juiste benadering (Georgiou & Tourva, 2007). Dit maakt het model in de praktijk erg toepasbaar. De Theory of Planned Behavior wordt eerst toegelicht in de volgende paragraaf, daarna wordt er een invulling gegeven bij activiteiten van ouderbetrokkenheid.

2.4 Theory of Planned Behavior

Ajzen (1991) ontwikkelde een beschrijvend gedragsverklaringsmodel, genaamd ‘Theory of Planned Behavior’, die is gebaseerd op de Theorie voor Beredeneerd Gedrag (1975) van Fishbein en Ajzen. Ajzen (1991) geeft in deze theorie een verklaringsmodel waarom intenties

van mensen voor een bepaald gedrag zo vaak niet leiden tot gedragsveranderingen (Ajzen, 1991). Centrale factor in de theorie van Ajzen (1991) is de intentie die personen hebben om bepaald gedrag te vertonen. Intenties bevatten doorgaans de motivaties van mensen die het gedrag beïnvloeden: hoe sterker de intentie tot een bepaald gedrag is, hoe meer kans dat het gedrag daadwerkelijk wordt uitgevoerd. Deze intentie wordt door de Theory of Planned Behavior verklaard aan de hand van de determinanten: attitude, subjectieve normen en de waargenomen gedragscontrole.

Figuur 1: De Theory of Planned Behaviour (Ajzen, 1991)

Attitudes omvatten de houdingen en overtuigingen van personen tegenover bepaalde onderwerpen of gedrag, in dit geval het betrokken zijn van ouders bij PfS (Ajzen, 1991). Deze houdingen en overtuigingen geven richting aan het gedrag dat mensen vertonen. Overwegend positieve attitudes ten aanzien van een bepaald gedrag leiden tot sterke intenties tot het uitvoeren van dit gedrag (Ajzen, 1991). Deze attitudes worden onder andere gevormd door eerdere leerervaringen, waardoor personen positief of negatief gaan denken over het onderwerp of gedrag. Ook de ervaren korte en lange termijn voordelen spelen een rol bij de houdingen en overtuigingen van personen (Brug, van Assema & Lechner, 2008).

Subjectieve normen omvatten de beïnvloedingen en de druk vanuit de sociale omgeving van een persoon (Ajzen, 1991). Hieronder vallen de waargenomen verwachtingen (normatieve overtuigingen) van belangrijke anderen, maar ook de mate waarin iemand van plan is zich daar iets van aan te trekken; de ‘motivation to comply’ (Brug, et al., 2008). Als belangrijke personen uit de omgeving van ouders zich positief uitlaten over PfS, zullen ouders waarschijnlijk eerder betrokken raken dan wanneer de omgeving negatief over het project is. Daarnaast speelt sociale druk die iemand ervaart vanuit zijn omgeving een rol om gehoor te

geven aan het gedrag (Ajzen, 1991). Ook het voorbeeldgedrag ('modelling') dat men ziet bij anderen en kan overnemen is van invloed op gedrag (Brug, et al., 2008).

Waargenomen gedragscontrole is de derde determinant en een zeer sterke voorspeller voor gedrag (Brug, e.a., 2008). Het staat voor de verwachting die mensen hebben over hun eigen vermogen om bepaald gedrag te kunnen uitvoeren. Het omvat de beleving hoe complex of eenvoudig het gedrag is en in hoeverre de persoon het gedrag denkt te kunnen uitvoeren (Ajzen, 1991). Het vertoont veel gelijkenissen met de ervaren eigen-effectiviteit van Bandura (1977), oftewel de mate waarin personen vertrouwen hebben in hun mogelijkheden om bepaald gedrag te vertonen. Wanneer de waargenomen gedragscontrole overeenkomt met de werkelijke gedragscontrole van een persoon, voorspelt waargenomen gedragscontrole op een directe manier het bijpassende gedrag (Ajzen, 1991). Dit is te zien aan de directe pijl in figuur 1. Er kunnen verschillende redenen zijn waarom mensen denken dat ze bepaald gedrag niet kunnen uitvoeren. Het zou bijvoorbeeld kunnen dat ouders al eerder hebben geprobeerd om betrokken te zijn, maar daar toen niet in geslaagd zijn (Brug, et al., 2010).

Deze factoren zijn volgens Ajzen (1991) niet vaststaand, maar kunnen deze factoren variëren in verschillende situaties en activiteiten. In dit onderzoek worden deze factoren onderzocht, omdat er wordt gekeken naar de verschillende activiteiten van PfS en de invloed van deze activiteiten op het daadwerkelijke gedrag van betrokkenheid van ouders. Dit kan volgens Ajzen (1991) dus per activiteit verschillen.

2.5 De Theory of Planned Behavior en ouderbetrokkenheid

De zojuist besproken Theory of Planned Behavior (Ajzen, 1991) zal nu toegepast worden op ouderbetrokkenheid bij het onderwijs.

Attitudes en overtuigingen die ouders hebben tegenover hun betrokkenheid, zijn gevormd door hun verwachtingen en eerdere ervaringen om betrokken te zijn bij het onderwijs (Georgiou & Tourva, 2007; Goldring & Hausman, 1997). Dit zijn volgens Hoover-Dempsey en Sandler (1997) eerdere ervaringen met de betreffende school, maar volgens Walker, Schenker en Hoover-Dempsey (2010) ook ervaringen uit hun eigen schooltijd. Uit onderzoeken van Hoover-Dempsey en collega's (2010, 1997) blijkt dat sommige ouders het idee hebben dat betrokkenheid ongepast is en hebben zij andere ideeën over hun rol als ouder. Ouders die vinden dat zij actief betrokken zouden moeten zijn, lijken daadwerkelijk meer betrokken te zijn bij het onderwijs (Green, et al., 2007; Hoover-Dempsey, Walker & Sandler, 2005). Georgiou en Tourva (2007) sluiten bij dit resultaat aan en stellen dat om betrokken te

zijn ouders het idee moeten hebben dat hun betrokkenheid nuttig is en bijdraagt aan de schoolprestaties van hun kind.

De factor *subjectieve norm* omvat de verwachtingen, normen en waarden over betrokkenheid vanuit de omgeving van de ouders. Volgens Hoover-Dempsey et al. (2005) wordt een groot deel van het gedrag van ouders bepaald door hun percepties op belangrijke anderen uit hun omgeving. Verschillende onderzoekers vonden het resultaat dat sociale steun uit de omgeving van ouders bij zou dragen aan een hogere betrokkenheid bij het onderwijs (Ice & Hoover-Dempsey, 2011; Waanders, Mendez & Downer, 2007; Grolnick, et al., 1997). Ook successen van gelijke andere ouders hebben volgens Green et al. (2007) effect op ouders, omdat ze zo zien hoe ze betrokken kunnen zijn. Goldring en Hausman (1997) vullen daarbij aan dat ouders die andere ouders ontmoeten, zich meer gesterkt voelen in hun eigen successen. Uitnodigingen van belangrijke anderen uit de omgeving van ouders om betrokken te raken zijn eveneens van invloed. Zo blijkt uit onderzoek van Hoover-Dempsey en Sandler (2007) dat het ervaren van uitnodigingen door de school en leraren, door een warm welkom en een positieve sfeer, een effect heeft op betrokkenheid. Green et al. (2007) en Hoover-Dempsey en Sandler (1997) verklaren dit doordat ouders zich gehoord voelen door de school en ze ervaren dat hun betrokkenheid ertoe doet en gewaardeerd wordt.

De *waargenomen gedragscontrole* is de derde determinant. Hoover-Dempsey en Sandler (1997) suggereren met hun ontwikkelde model dat in hoeverre ouders geloven dat zij als ouders bij kunnen dragen aan het presteren van hun kinderen invloed heeft op hun beslissing om al dan niet betrokken te raken. Ouders die geloven dat zij als ouder zijnde een verschil kunnen maken, zullen volgens Hoover-Dempsey et al. (1992) meer gemotiveerd zijn om deel te nemen bij activiteiten die om hun betrokkenheid vragen. Onderzoek van Grolnick et al. (1997) voegt daaraan toe dat ouders die zichzelf als effectief beschouwen en geloven dat zij een rol hebben bij de scholing van hun kind, meer betrokken zijn. Deze twee resultaten worden ondersteund door Georgiou en Tourva (2007) die in onderzoek laten zien dat de mate van betrokkenheid afhangt van zowel het geloof dat ouders hebben in zichzelf als persoon, als van hun geloof dat zij als ouder zijnde controle hebben over het presteren van hun kind.

Belemmeringen die ouders kunnen ervaren zijn eveneens van invloed op hun gedrag. In hoeverre ouders kennis en vaardigheden beheersen of denken te beheersen, speelt volgens Green et al. (2007) mee in het ervaren vermogen om daadwerkelijk betrokken te raken. Ouders kunnen volgens Watkins (1997) gefrustreerd raken wanneer zij geloven dat zij niet genoeg kennis en vaardigheden bezitten om hun kind te ondersteunen. Ook is het mogelijk dat

ouders daadwerkelijk niet genoeg communicatievaardigheden bezitten (Reitsma & De Wit, 2012). Hango (2002) suggereert dat ouders met een hogere sociaal-economische status (SES) meer betrokken zijn bij het onderwijs van hun kind dan ouders met een lagere SES. Een verklaring hiervoor zou volgens Ho Sui-Chu en Willms (1996) kunnen zijn dat zij meer vertrouwd zijn met het onderwijssysteem en manieren van communiceren. Een andere mogelijk verklaring geven Waanders et al. (2007) die stellen dat ouders met een lagere SES de docent als 'expert' zien, waardoor ouders zich ongemakkelijk of onbekwaam kunnen voelen. Andere aspecten volgens Green et al. (2007) waardoor het ouders niet lukt betrokken te raken zijn tijd, afstand en energie. Uit onderzoek van Ho Sui-Chu en Willms (1996) blijkt daarnaast dat ouders met een andere etnische achtergrond dan de scholen zich ongemakkelijk kunnen voelen om te communiceren met leraren of om deel te nemen aan schoolactiviteiten. Dit door taalbarrières of verschillen in culturele waarden. Ook situaties in het gezin zelf, zoals een scheiding, maken het ouders lastiger om betrokken te zijn (Waanders, et al., 2007).

Conclusies voor huidig onderzoek

Er bestaan sterke suggesties dat het betrekken van ouders bij het onderwijs positieve gevolgen kan hebben voor het presteren van hun kinderen. Vanuit de literatuur is de verwachting dat aanwezigheid bij bijeenkomsten, communicatie en vrijwilligerswerk de meest uitgevoerde activiteiten zijn PFS met ouders. Het onderzoek richt zich daarom op deze activiteiten van ouderbetrokkenheid. Dit wil niet zeggen dat ouders die hun betrokkenheid niet zichtbaar uiten, niet betrokken zijn. Om deze reden en omdat de verwachting bestaat dat tijdens het bijwonen van bijeenkomsten altijd wordt gecommuniceerd tussen ouders en school, worden deze twee activiteiten in dit onderzoek samengevoegd onder de noemer 'communicatie/aanwezigheid'. Praktische overwegingen als tijdsgebrek en de behoefte aan afbakening hebben ook meegespeeld in deze keuze. Volgens het model in figuur 1 voorspellen attitude, subjectieve norm en waargenomen gedragscontrole de intentie tot gedrag. De intentie is een goede voorspeller voor het daadwerkelijke gedrag, maar er dient ook rekening te worden gehouden met eventuele belemmeringen die de gedragsverandering tegen kunnen houden. Diverse factoren bepalen dus of ouders betrokken raken bij het onderwijs van hun kind. De factoren van Ajzens (1991) Theory of Planned Behavior worden toegepast op de activiteiten die het onderwijsprogramma PFS met ouders uitvoert.

3. Methode

In deze paragraaf zal de onderzoeksmethode besproken worden. Er wordt ingegaan op het onderzoeksdesign, de respondenten, de dataverzameling en -analyse, en de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek.

3.1 Onderzoeksdesign

De data zijn verkregen door het afnemen van kwalitatieve halfgestructureerde interviews met sleutelfiguren binnen PfS. Halfgestructureerd wil zeggen dat de gespreksonderwerpen vaststonden door middel van een topiclijst, maar dat genoeg ruimte werd geboden voor de eigen inbreng (Baarda, 2009). Twee topiclijsten zijn gebruikt tijdens de interviews; één voor de professionals van PfS (de managers en docenten) en één voor de ouders. Deze twee topiclijsten zijn te vinden in bijlagen 1 en 2. De interviews zijn met toestemming van de respondenten opgenomen met een recorder en daarna geheel uitgetypt. Het opnemen van de interviews had als voordeel dat er voor de interviewer gelegenheid was om te observeren tijdens het bezoeken van de verschillende PfS-leercentra. Waar mogelijk werd een interview gepland tijdens een bijeenkomst, zodat er ook gebruik is gemaakt geobserveerde situaties. De uitgetypte interviews en de observaties zijn vervolgens geanalyseerd met het programma MAXQDA. Daarnaast zijn enkele bestaande documenten en folders van PfS onderzocht.

3.2 Respondenten

De interviews zijn afgenomen bij sleutelfiguren in dertien van de negentien centra waar PfS wordt uitgevoerd. Zes centra zijn niet onderzocht: drie centra bevonden zich in de startfase van het project; een centrum richt zich op de doelgroep jongeren van 15 tot en met 23 jaar en valt daardoor buiten de onderzoeksdoelgroep negen tot en met veertien jaar. Van de overige vijftien benaderde leercentra is er één afmelding en één non-respons gekomen, waardoor uiteindelijk dertien leercentra zijn bezocht. Deze dertien centra waren zowel centra die enkele jaren meedraaiden, als centra die kortere tijd geopend waren. Zo is geprobeerd een contrast en diversiteit te krijgen in de onderzoeksresultaten. Om een goede representatie te krijgen van sleutelfiguren, is gesproken met zowel professionals als ouders betrokken bij PfS: negen centrum-managers, negen docenten PfS en zestien ouders van deelnemende kinderen. Van deze zestien ouders waren dit vier vaders en twaalf moeders.

Half januari werden centrum-managers op de hoogte gesteld van het onderzoek. Via telefonisch of mailverkeer is contact gelegd met centrum-managers of docenten voor het

maken van een interview-afspraak (bijlage 3). Zij reageerden zonder uitzondering enthousiast om deel te nemen aan de interviews. Ouders zijn indirect op de hoogte gesteld via de managers en docenten. Voor enkele professionals was het moeilijk om ouders te benaderen voor dit onderzoek. Zij gaven hierbij als reden dat zij als leercentrum nog maar net begonnen waren of weinig contact hadden met ouders. Ouders die benaderd waren, gaven enthousiast toestemming om deel te nemen aan het onderzoek.

3.3 Dataverzameling en - analyse

De interviews met professionals vonden plaats bij het centrum zelf in het voetbalstadion, tijdens of buiten de lestijden. De interviews met ouders vonden plaats op een de manier waar zij de voorkeur aan gaven: in het leercentrum zelf of via de telefoon. Dit om het gemak voor de respondenten te vergroten. De interviews met de professionals duurden drie kwartier tot anderhalf uur. Interviews met de ouders varieerden van een kwartier tot drie kwartier.

Elk interview bestond uit drie onderdelen. Na het introductiegedeelte kwam het eerste deel, waarbij is gevraagd naar de activiteiten die bij PfS werden uitgevoerd met ouders. Eerder is een onderscheid gemaakt tussen activiteiten van communicatie en activiteiten van vrijwilligerswerk. Op basis van de eerste interviews en aanvullend literatuuronderzoek is later aanwezigheid bij bijeenkomsten toegevoegd. Zo ontstond in het eerste interviewgedeelte het topic ‘communicatie/aanwezigheid’ en het topic ‘vrijwilligerswerk’. In het tweede gedeelte van het interview is gevraagd naar de attitudes van de professionals en ouders, de subjectieve norm van de omgeving, en de gedragscontrole over betrokkenheid van ouders bij PfS. In het derde deel van het interview is gekeken welke eventuele belemmeringen van invloed waren. Het interview werd afgesloten met een samenvatting en de vraag naar overige opmerkingen.

De opgenomen interviews zijn allemaal getranscribeerd. Vervolgens zijn de gegevens gecodeerd aan de hand van de topics met het computerprogramma MAXQDA, wat gebruikt wordt voor kwalitatieve data. Door de interviews te coderen aan de hand van de verschillende topics en variabelen ontstond een codeboom, wat het analyseren van de resultaten overzichtelijker maakte.

3.3 Betrouwbaarheid en validiteit

De validiteit van dit onderzoek is op verschillende manieren gewaarborgd. Validiteit betekent dat daadwerkelijk gemeten wordt wat men wil meten (Baarda, 2009). Ten eerste zijn zo veel mogelijk personen bezocht en geïnterviewd, afkomstig van verschillende leercentra met allen

een eigen werkwijze en eigen inzichten. Er is gesproken met managers die op organisatorisch niveau werkten, met managers die zowel op organisatorisch niveau werkten als lesgeven, met docenten met enkel een docentfunctie en met docenten die naast hun lessen ook organisatorische activiteiten uitvoerden. Daarnaast zijn ouders benaderd voor een interview. De validiteit is eveneens versterkt door het feit dat de respondenten zich tijdens het onderzoek op hun gemak voelden. Allen zijn geïnterviewd op een plek die voor hen prettig was. Hierdoor waren respondenten open en vroegen zij om verduidelijking waar nodig.

De betrouwbaarheid, oftewel herhaalbaar van het onderzoek (Baarda, 2009), is vergroot door gebruik te maken van drie verschillende soorten onderzoeksbronnen, namelijk de interviews met respondenten, vrije observaties en het bestuderen van documenten en folders van PfS. Tijdens de interviews is gebruik gemaakt van een topiclijst om te voorkomen dat zaken werden vergeten of werden herhaald. Er werd gecontroleerd of alle vragen waren begrepen en eventuele onduidelijkheden werden uitgelegd. Ook is alle verkregen informatie aan het eind samengevat om na te gaan of alles goed begrepen was. Bij aanvang benadrukte de interviewer dat gegevens met zorgvuldigheid werden behandeld en de anonimiteit werd gewaarborgd wanneer dit gewenst was. Het opnemen van de interviews met een recorder voorkwam dat informatie onvolledig of onjuist werd verwerkt. De mogelijkheid bestond dat sociaal wenselijk geantwoord is door professionals, door activiteiten succesvoller te beoordelen dan werkelijkheid. Door de open en kritische houding van respondenten lijkt er echter weinig reden te zijn om aan te nemen dat de data onbetrouwbaar zijn. De betrouwbaarheid is nog vergroot doordat er op de vierjaarlijkse landelijke bijeenkomst van PfS, een presentatie is gehouden voor 32 aanwezige professionals. Antwoorden en uitkomsten zijn op deze manier gecontroleerd en aangevuld.

4. Resultaten

In deze paragraaf wordt in tabel 1 en 2 een overzicht gegeven van de uitgevoerde activiteiten met ouders door PfS, waardoor antwoord wordt gegeven op de eerste onderzoeksvraag. Deze activiteiten zijn geordend naar de onderzochte activiteiten aanwezigheid/communicatie en vrijwilligerswerk. Allereerst wordt een toelichting gegeven op de inhoud van deze activiteiten. Daarna worden de activiteiten besproken aan de hand van de determinanten attitude, subjectieve norm en waargenomen gedragscontrole, en in hoeverre de verwachting is dat deze activiteiten invloed uitoefenen op de betrokkenheid van ouders. Zo wordt de tweede onderzoeksvraag beantwoord. Als laatste wordt aangegeven welke belemmeringen het gedrag van ouders tegen kunnen houden.

4.1 Activiteiten *Playing for Success*

Allereerst wordt nu een overzicht gegeven van de uitgevoerde activiteiten met ouders door PfS. De tabellen 1 en 2 geven een weergave van de score van de activiteiten op de onderzochte determinanten attitude, subjectieve norm en waargenomen gedragscontrole. Dit wordt in latere paragrafen toegelicht.

Aanwezigheid/Communicatie

Communicatie & Aanwezigheid	Attitude	Subjectieve norm	Gedragscontrole
Informatiebijeenkomst	+	+	+
Midden-bijeenkomst	+	+	+
Eindbijeenkomst	+/-	+/-	-
Leernapjes/eindevaluatie	+/-	+	+/-
Telefonisch/mailcontact	-	-	-
Social media	+	+	+
Wedstrijdbezoek	-	+/-	-
Evaluatie/onderzoek	-	-	-
Follow-up/nazorg-traject	...*	...*	...*

‘...’ door gebrek aan uitvoering van deze activiteit, niet in beeld gebracht

Tabel 1: Activiteiten van communicatie en aanwezigheid

Alle managers en docenten van de leercentra organiseerden zowel een eerste informatiebijeenkomst als een afsluitende eindbijeenkomst. De manier waarop de informatiebijeenkomst georganiseerd was, kwam veelal overeen. Nadat scholen ouders wezen op het project en hen eerste informatie en contactgegevens gaven, beslisten ouders om hun kind mee te laten doen. Professionals van PfS nodigden ouders via mail of per post uit voor de informatiebijeenkomst. De opkomst was bij alle leercentra vrij hoog. Bij een aantal centra waren kinderen aanwezig, andere professionals nodigden in de avond alleen de ouders uit. Het doel en de inhoud van het programma werden besproken en er werd duidelijk gemaakt wat de verwachtingen over en weer waren.

Eén leercentrum hield tijdens de vijfde les een midden-bijeenkomst, waarbij alle ouders opnieuw werden uitgenodigd om te komen kijken naar hun kind bij PfS. De kinderen werkten aan hun 'wens', die ze gedurende de tijd bij PfS uitvoerden.

De afsluitende eindbijeenkomst had bij ieder centra een andere invulling. Sommige professionals lieten ouders luisteren naar presentaties van de kinderen, anderen lieten ouders actief meedoen tijdens spelletjes. Alle leercentra eindigden met het uitdelen van certificaten aan de kinderen, vaak in bijzijn van voetballerspelers.

Tijdens PfS mochten ouders binnenlopen om te komen kijken of vragen te stellen. Ook hadden zij de mogelijkheid om in de leermapjes van de kinderen te kijken. In deze mapjes konden zij de gemaakte opdrachten van de kinderen bekijken en de feedback of evaluatie van de docent lezen. Aan het einde van PfS tijdens de afsluitende eindbijeenkomst, kregen alle ouders het mapje mee naar huis. Enkele professionals maakten een afsluitend evaluatieverslag van het kind wat ouders ook mee naar huis kregen. Hierin stonden ook 'tips & tops', over wat goed ging tijdens PfS en wat nog aandacht verdiende.

Tussendoor hadden alle professionals door middel van telefoon of mail sporadisch contact met ouders. Vaak was dit contact praktisch van aard. Verschillende professionals gaven aan dit middel steeds meer aan te grijpen om het contact met ouders te onderhouden en informatie uit te wisselen.

Social media was een middel wat steeds meer werd gebruikt om ouders te betrekken bij PfS. Er bestonden verschillende vormen van social media: eigen e-mailadressen voor de kinderen, Facebook, de website en een digitale nieuwsbrief. Nieuw in ontwikkeling was een 'app' die kinderen op hun telefoon of tablet konden downloaden. Ouders kregen informatie via deze activiteit, maar ook konden zij dagverslagen en foto's van de les bekijken.

Tijdens PfS bezochten de kinderen vanuit de meeste leercentra een voetbalwedstrijd

met hun ouders (of andere familieleden).

Alle professionals hielden in het verleden ofwel een onderzoek of een evaluatie met ouders. Op deze manier probeerden zij inzicht te krijgen in de bevindingen van ouders om daar signalen ter verbetering uit te halen.

Tenslotte wilden enkele professionals beginnen met het organiseren van een follow-up bijeenkomst of een nazorgtraject nadat PfS was afgelopen. Na een aantal lesweken sloten kinderen de periode bij het project af en verdwenen ze doorgaans uit beeld van de professionals. Een aantal van deze professionals gaven daarbij aan het lastig te vinden kinderen te zien gaan waarvan zij vermoedden dat er een grotere hulpvraag (in het gezin) speelde. Twee leercentra werkten samen met een partner vanuit een welzijnsorganisatie. De managers en docenten van deze leercentra gaven aan het prettig te vinden om met deze zorgpartner te werken en gebruik te maken van hun expertise. Door een follow-up bijeenkomst of een nazorgtraject wilden zij de groei van de kinderen borgen en een eventueel verwijspunt zijn wanneer zich (vanuit ouders) meerdere zorgvragen voordeden. Inhoudelijk was hier nog niets over bekend.

Vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk	Attitude	Subjectieve norm	Gedragcontrole
Vervoer	+	+/-	+
Meedoen/helpen tijdens lessen	+/-	+/-	+/-

Tabel 2: Activiteiten van vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk door ouders kwam niet vaak voor bij PfS. De activiteit die het meest werd genoemd door professionals en ouders was het halen en brengen van de kinderen door hun ouders. In tien leercentra werd het vervoer niet geregeld voor de kinderen en hadden ouders hiervoor zelf de verantwoordelijkheid. Dit had in eerste instantie financiële redenen, later was het bewust ingezet om ouders deze verantwoordelijkheid te geven. Twee leercentra regelden het vervoer van de kinderen wel, één leercentrum regelde dit deels voor de doelgroep ouders die dit zelf lastig konden regelen. Ouders regelden vaak onderling afspraken om te carpoolen.

Meedoen of meehelpen in de lessen kwam niet vaak voor. Veel professionals lieten ouders tijdens de informatiebijeenkomst weten dat ze het eerste kwartier of het laatste kwartier van de lessen welkom waren om erbij te zitten of om mee te doen. Hele bijeenkomsten vonden de meeste professionals en ouders niet nodig en niet altijd gewenst voor de kinderen, die zich door de aanwezigheid van hun ouders anders konden gedragen. Ook was het praktisch gezien niet altijd mogelijk. Eén manager gaf aan regelmatig ouders in de lessen te laten meedoen, één manager nodigde af en toe ouders uit om activiteiten voor de kinderen te organiseren rondom hun werk. Zo kwam een vader een presentatie aan de kinderen geven over zijn werkzaamheden bij een grote bank en nam ze daarna mee voor een rondleiding in het bankgebouw.

In tabel 1 en 2 is een score te zien van de besproken activiteiten op de determinanten attitude, subjectieve norm en waargenomen gedragscontrole. Deze resultaten worden nu toegelicht.

4.2 Attitude

Alle ouders reageerden positief op de vraag wat ze van hun betrokkenheid bij PfS vonden. In tabel 1 is te zien dat er in de informatiebijeenkomst aandacht werd besteed aan de houding van ouders. Door informatie te krijgen over PfS en over de reden waarom hun kind geselecteerd was, verwachtten professionals dat de houding van ouders richting PfS verbeterd werd. Enkele ouders gaven aan dat door middel van de informatiebijeenkomst hun verwachtingen over PfS positief bijgesteld waren en zij meer inzicht kregen welke kinderen deelnamen aan het project. De sfeer bij de eerste bijeenkomst, maar ook bij de laatste bijeenkomst, was volgens de professionals positief en gericht op wat het kind wel kan in plaats van niet. Professionals verwachtten dat door deze bijeenkomsten het beeld van ouders over hun kind kon veranderen en zij hun kind herkenden in de doelgroep van PfS. Een directe verandering van de houding van ouders was voor professionals echter niet te zien omdat ouders niet altijd aanwezig waren. Professionals konden daarom moeilijk aangeven wat de bijeenkomsten nu daadwerkelijk voor invloed hadden op de houding ouders. Het merendeel van de ouders gaf aan vooral een positievere houding te hebben gekregen door middel van de veranderingen die zij bij hun kind opmerkten.

De leermapjes van de kinderen met de opdrachten en evaluaties werden door professionals genoemd als middel om ouders enthousiast te maken. Ouders konden tijdens de lessen deze leermapjes bekijken en kregen deze map aan het einde van PfS mee naar huis. Een

aantal professionals gaven aan dat door de leermapjes, ouders een beter beeld kregen over Pfs en de activiteiten die hun kind uitvoerde. Deze professionals hoorden regelmatig van ouders dat zij het waardeerden dat er in het verslag ook positieve zaken over hun kind stonden. Eén manager zegt hierover: *‘Ik denk dat het vooral is, dat ze nu zien wat hun kind allemaal wél goed doet. En dan zie je die moeder echt zo kijken van: Ooh, dat iemand mijn kind leuk vindt!’* Een aantal ouders gaf aan het belangrijk te vinden om op de hoogte te blijven van wat hun kind bij Pfs deed. Opvallend was dat het merendeel van de ouders tussen de lessen door niet in de leermapjes bleken te kijken. Ze hadden hiervoor geen tijd of wisten niet dat dit mogelijk was.

Informatie via social media droeg volgens zowel de professionals als de ouders bij aan een positieve houding. Veel professionals vonden dat betrokkenheid niet alleen betekende dat ouders aanwezig waren bij Pfs. Professionals zagen daarom positieve voordelen van het gebruik van social media, zodat ouders makkelijk en snel thuis op de hoogte werden gehouden over het verloop van het project. Door het gebruik van foto’s en verslagen van de lessen op bijvoorbeeld Facebook verwachtten professionals dat ouders een goed beeld kregen van de activiteiten die hun kind uitvoerde en hoe hun kind zich gedroeg en reageerde. Niet alle ouders maakten gebruik van social media, maar degenen die het regelmatig gebruikten waren hier erg positief over. Zij gaven aan het prettig te vinden om samen met hun kind thuis de foto’s te bekijken, om zo met hun kind over de lessen te praten.

Professionals zagen het vervoer wat ouders zelf regelden als een voordeel om ouders te motiveren om bij Pfs binnen te stappen. Verschillende ouders gaven aan door het vervoer de mogelijkheid te grijpen om het laatste kwartier te komen kijken in de les of om vragen te stellen aan de docenten. De professionals van de twee leercentra die het vervoer hadden geregeld voor ouders, gaven aan ouders daardoor minder regelmatig te zien en te spreken. Enkele ouders gaven aan bij aanvang moeite te hebben met het zelfstandig regelen van vervoer. Zij losten dit op door carpoolafspraken met andere ouders te maken.

4.3 Subjectieve norm

In tabel 1 en 2 is te zien dat Pfs met verschillende activiteiten gebruik maakte van de sociale omgeving van ouders.

In alle leercentra waren andere familieleden zoals broertjes, zusjes, opa’s en oma’s ook welkom. Professionals zagen deze andere familieleden doorgaans tijdens het halen en brengen van de kinderen, waarbij opa en oma werden ingezet bij verhindering en ontlasting

van ouders. Ook het bezoeken van een wedstrijd en de afsluitende eindbijeenkomst werden vaak aangegrepen door andere familieleden om te komen kijken. Enkele ouders gaven aan het leuk te vinden dat opa's en oma's enthousiast reageerden en interesse toonden in PfS.

Docenten van de scholen van de kinderen waren regelmatig aanwezig tijdens de informatie- en eindbijeenkomst, op uitnodiging van een aantal professionals. Deze professionals wilden zo ook de schooldocent op de hoogte stellen van PfS en het contact leggen tussen ouders en school. Een manager hoopte dat deze ontmoeting tussen ouder en docent drempelverlagend werkte: *'Ik noemde dat voorbeeld van die vader die hier wel komt en op school niet. Als die vader nu hier is tijdens de einddiplomering en zo'n leraar is daar ook, dan is het twee vliegen in één klap en dan kunnen ze misschien wel meteen een afspraak maken.'* Een aantal ouders gaven aan het belangrijk te vinden dat ook scholen op de hoogte zijn van het verloop van PfS. Zij waardeerden het zeer wanneer school tijd en interesse toonde voor PfS. Uit vrije observatie tijdens de midden-bijeenkomst die één leercentrum organiseerde, bleek dat ouders enthousiast en dankbaar reageerden wanneer de schooldocent hierbij aanwezig was. Er werd druk contact gezocht en informatie uitgewisseld tussen ouders en schooldocenten.

Over de sociale invloed van andere aanwezige ouders tijdens bijeenkomsten bestond een gemengd beeld. Tijdens de informatie- en eindbijeenkomst kwamen alle ouders bij elkaar samen op uitnodiging. Tussendoor ontmoetten ouders elkaar per toeval tijdens het vervoer van de kinderen. De professionals zagen een invloed en meerwaarde in het elkaar ontmoeten tijdens PfS. Echter gaven zij aan weinig zicht te hebben op de frequentie of inhoud van dit contact en dit ook niet structureel te signaleren in hun leercentrum. Ouders bleken elkaar naar eigen zeggen vooral per toeval te ontmoeten tijdens het halen en brengen van de kinderen. Tijdens deze ontmoetingen werd er gekletst, maar niet in het bijzonder over PfS. Vaak waren dit ouders die elkaar al kenden via hun kinderen en school.

Het zien van andere ouders die hun kinderen haalden en brachten, vragen stelden aan de professionals, en in de leermapjes van de kinderen keken, deed volgens enkele professionals andere ouders volgen en dit gedrag kopiëren. Ouders ervoeren de invloed van andere ouders veel minder. Enkele ouders gaven aan dat ze wel verwachtten dat ouders gedrag van elkaar kunnen overnemen, maar dat zij dat zelf niet deden en al vanuit zichzelf erg betrokken waren.

Ontmoeting met andere ouders gebeurde ook via social media. Met name de foto's en

korte verslagen en foto's van de lessen die op Facebook verschenen, leken een sneeuwbal effect te veroorzaken wanneer ouders het bericht 'like-ten' of erop reageerden.

4.3 Waargenomen gedragscontrole

In tabel 1 en 2 is te zien dat PfS door middel van een aantal activiteiten de waargenomen gedragscontrole van ouders probeert te beïnvloeden.

Door de informatiebijeenkomsten en het contact tijdens het vervoer van de kinderen tussendoor, werd regelmatig door enkele professionals informatie en vaardigheden aan ouders overgebracht over omgang en gespreksvoering met kinderen. Twee managers en één docent gaven ouders het belang aan van een positieve benadering van een kind, bijvoorbeeld door het geven van complimenten. Deze twee managers en de docent lieten tijdens de bijeenkomsten voorbeeldgedrag zien, zodat ouders konden zien op wat voor manier zij met kinderen omgingen: *'Dat zien ouders natuurlijk ook meteen als ze hier binnenkomen, hoe wij hier met die kinderen omgaan, wat we doen. Je spiegelt he. Ik denk dat dat heel veel gebeurt.'* Andere professionals hadden vraagtekens bij het bereik en de intensiteit van PfS en gaven aan te worstelen met vragen op het grensvlak onderwijs/zorg. Twee ouders gaven aan dat zij door het zien van docenten, op een andere manier communiceerden met hun kind.

De mate waarin de leermapjes met de opdrachten en de eindverslagen bekeken werden door ouders, verschilde per leercentrum. Niet alle professionals hadden zicht op wat er gebeurde met de verslagen, omdat dit verslag aan het einde van PfS meegegeven werd. Enkele professionals verwachtten dat ouders het verslag gebruikten om er zelf als ouder ook tips uit te halen. Zij stimuleerden ouders om dit verslag gedurende PfS te bekijken. Andere professionals vertelden dat dit vooral gold voor de ouder die al betrokken was en dachten niet dat dit voor ouders hielp om zelf in de thuissituatie dingen toe te passen. Enkele ouders gaven aan dat het verslag hen als ouder ook iets had opgeleverd, waarop ze verder borden thuis. Andere ouders vonden het verslag vooral leuk om te lezen.

Alle professionals stimuleerden ouders actief om gebruik te maken van de activiteiten rondom social media. Professionals verwachtten dat ouders, ook ouders die ze niet zagen, door social media structureel op de hoogte werden gehouden van het verloop van PfS en meer gerichte vragen stelden. Daarnaast hadden docenten de verwachting dat ouders het gesprek thuis met hun kind aangingen. Het merendeel van de ouders gaf aan gebruik te maken van social media, een minderheid wist niet hoe dit moest of had er geen behoefte aan. De ouders die gebruik maakten van social media, gaven aan deze activiteit te waarderen: *'Hijzelf krijgt*

een eigen e-mailadres en dan kan hij laten zien wat hij heeft gedaan thuis. Want ze maken heel veel foto's, van wat hij doet en zo. Dat lokt wel uit om erover te praten thuis.'

Het vervoer wordt door professionals genoemd als één van de meest waardevolle activiteit om contactmomenten met ouders te hebben, maar ook om ouders verantwoordelijkheid te geven om te investeren in de ontwikkeling van hun kind. De professionals van de leercentra die het vervoer zelf regelden gaven aan het contact met ouders regelmatig te missen, ook voor achtergrondinformatie over de kinderen, en vonden zij het lastig om deze ouders alsnog te bereiken. Ouders wiens kinderen zelf naar het centrum gingen, omdat zij bijvoorbeeld dichtbij woonden, gaven aan daardoor tussendoor geen contact te hebben met de docenten van PfS.

Het meedoen – en helpen van ouders tijdens de lessen kwam niet vaak voor. Zowel ouders als professionals reageerden gemengd op deze activiteit. Enkele professionals benoemden de positieve ervaring die het voor ouders zou kunnen opleveren in de omgang met hun kind en het hebben van meerdere handen in de les. Andere professionals en het merendeel van de ouders gaven vooral negatieve reacties op het meedoen en – helpen in de lessen door ouders. Zij zagen vooral een nadeel ten aanzien van de kinderen, die zich anders zouden gedragen wanneer hun ouders aanwezig zijn.

4.4 Belemmeringen

Naast de besproken activiteiten zijn door de professionals en ouders ook belemmeringen genoemd in de interviews, waardoor ouders alsnog niet of lastig betrokken raken bij PfS. Er kan een tweedeling gemaakt worden in het soort belemmering. Allereerst worden belemmeringen besproken voortkomen uit de situatie van ouders, daarna wordt uiteengezet wat belemmeringen vanuit de situatie van PfS waren. Wanneer professionals aangaven wat zij deden om deze belemmeringen te verkleinen, wordt dit benoemd.

Belasting van ouders werd door alle professionals genoemd als een belemmering voor ouders om betrokken te zijn. Het organiseren van PfS in een druk gezinsschema was volgens hen lastig voor sommige ouders. Door werk van soms beide ouders was het niet altijd mogelijk om stipt op bepaalde tijd bij het leercentrum te zijn. Ook het hebben van meerdere kinderen was een belemmering volgens een aantal professionals, omdat daarvoor niet altijd een oppas te regelen was op tijdstippen dat ouders bij het centrum verwacht werden. Daarbij kwam dat afstand en vervoer volgens een aantal professionals ook belemmerend werkte. Veel

professionals probeerden flexibel met tijd om te gaan, om ouders zo min mogelijk te belasten. Bijvoorbeeld door ouders zelf te laten beslissen op welke dag ze de informatiebijeenkomst wilden bijwonen. Opvallend genoeg ondervonden alle gesproken ouders geen problemen om naar PfS te komen. Het carpoolen met andere ouders hielp hen om de druk te verlichten en ook het regelen met werk verging ze vaak gemakkelijk. Wel konden enkele ouders zich voorstellen dat tijdsgebrek voor andere ouders een belemmering kon zijn.

Het wonen in een achterstandswijk of het hebben van een niet-Nederlandse achtergrond vormden volgens een aantal professionals een probleem: *'Ik merk wel dat sommige ouders, en dan is dat uit bepaalde wijken, moeite hebben om hun kind te halen en brengen. En dat ligt dan aan het vervoersmiddel, het niet hebben van een auto of zo.'* Dit gebrek aan middelen werd door deze professionals ook opgemerkt in de communicatie met ouders, bijvoorbeeld het ontbreken van een computer of mail. Veel professionals zagen ouders afkomstig uit een achterstandswijk of van niet-Nederlandse achtergrond niet of nauwelijks en vonden het lastig om deze ouders te bereiken. Twee ouders merkten op dat er wellicht sprake van schaamte is omdat deze ouders de Nederlandse taal niet machtig zijn.

Tenslotte werden onwetendheid en desinteresse een aantal keer genoemd door professionals. Ouders die niet wisten hoe ze betrokken moesten zijn, leken zich minder te laten zien bij PfS volgens professionals: *'Ik denk dat er ook ouders zijn die denken van: Dat is te moeilijk voor mij. Informatie, daar moet ik dan weer dingen mee doen. Dat is lastig, kan ik niet.'* Een manager voegde daarbij toe dat veel ouders uit zijn leercentrum laaggeletterd waren, waardoor het lastiger communiceren was met ouders. Twee ouders vermoedden ook dat het ontbreken aan kennis een reden was, waardoor ouders zich bezwaard voelden en niet wisten hoe ze betrokken moesten raken of wat er van hen verwacht werd. Naast onwetendheid over de manier waarop ouders betrokken kunnen raken, hadden een aantal professionals ook het gevoel dat niet alle ouders geïnteresseerd waren in PfS, omdat ze zich bijvoorbeeld verplicht voelden door de school van hun kind om deel te nemen.

Naast belemmeringen vanuit de situatie van ouders, zijn in de interviews ook een aantal belemmeringen genoemd vanuit de situatie van PfS.

PfS hanteert de term onderpresteren om aan te duiden voor welke doelgroep het programma is. Professionals gaven aan dat deze term voor aanvang van PfS negatieve beelden en weerstand bij ouders opriepen, waarin zij hun kind niet herkenden. Één ouder gaf aan zich voor te kunnen stellen de term onderpresteren schaamte opriep bij ouders: *'Zo van: Pff die van*

mij heeft weer iets apart.’ De professionals die worstelden met de term probeerden dit probleem op te lossen door in de eerste bijeenkomst met ouders uitgebreid uit te leggen voor welke kinderen het project bedoeld is.

De ruimte en vindplaats in het stadion waar het leercentrum zich bevindt heeft volgens professionals veel invloed op het binnenstappen van ouders. Professionals gaven aan dat sommige stadions regels en restricties hanteerden, wat ouders belemmerden om binnen te komen bij Pfs. Bijvoorbeeld het geen toegang verlenen aan onbevoegden, hekwerken rondom het stadion of een leercentrum op de vierde etage van een groot stadion. Eén ouder gaf aan niet helemaal met de trap naar boven te willen en daardoor in de auto op haar kind te wachten.

5. Conclusie en discussie

Het project PfS is een aanpak om het onderpresteren van kinderen te verminderen. Uit de literatuur lijkt volgens diverse resultaten het betrekken van ouders bij het onderwijs een positieve invloed te hebben op zowel de cognitieve ontwikkeling als het sociaal-emotioneel welzijn van kinderen. Er is nog geen onderzoek gedaan naar de manier waarop ouders betrokken zijn bij PfS. In dit onderzoek is daarom onderzocht welke activiteiten het project daadwerkelijk uitvoert met ouders en in hoeverre deze activiteiten invloed hebben op de houding van ouders, de houding van de sociale omgeving van ouders en op de verwachting van ouders over hun eigen mogelijkheden. Daarnaast zijn belangrijke belemmeringen onderzocht die het voor ouders lastig maken om betrokken te zijn bij PfS. Hiervoor zijn documenten onderzocht en zijn er observaties en interviews gehouden met managers en docenten (professionals) van PfS en ouders van deelnemende kinderen.

Uit het onderzoek kwamen een aantal zaken naar voren. Voor aanvang van het programma van PfS hadden niet alle ouders een volledig en positief beeld over het project en de doelgroep. Professionals organiseerden een eerste informatiebijeenkomst voor ouders, gericht op het geven van meer informatie over PfS en de ontwikkeling van een positieve houding tegenover het project en de doelgroep. Activiteiten rondom social media richtten zich eveneens op de houding van ouders, door het plaatsen van foto's, filmpjes en verslagen van de lessen. Deze activiteiten richtten zich vooral op de ouders die actief naar PfS kwamen. Hoe overige ouders die men minder of niet zag bij PfS gestimuleerd konden worden om deel te nemen aan activiteiten, kreeg minder aandacht. Opvallend was dat een middenbijeenkomst waarbij ouders tussendoor het leercentrum bezochten hoog gewaardeerd werd, maar dat enkel één leercentrum deze activiteit daadwerkelijk uitvoerde.

Ten tweede was voor de professionals weinig zicht op wat er tijdens de activiteiten met de ouders onderling gebeurde. Zij zagen ouders elkaar ontmoeten tijdens georganiseerde bijeenkomsten, maar zij hadden weinig zicht op de mate en de inhoud van deze gesprekken. Zij vermoedden dat activiteiten waarbij ouders elkaar ontmoetten wel effect hadden maar dat het vooral toevallige ontmoetingen waren, vaak tussen ouders die elkaar al kenden. Social media was een activiteit waardoor ouders elkaar stimuleerden om de berichten en foto's te bekijken. Bij de informatie-, midden, en eindbijeenkomst werden regelmatig de schooldocenten van de kinderen uitgenodigd. Veel ouders waardeerden deze komst en professionals hoopten zo het contact tussen ouders en schooldocenten te stimuleren.

Ten derde kwamen twee activiteiten sterk naar voren die invloed hadden op de waargenomen gedragscontrole van ouders: De informatiebijeenkomst richtte zich op informatie en vaardigheden voor ouders over positieve omgang en benadering van hun kind. Daarnaast werd aangegeven dat de foto's en verslagen op social media ouders hielpen om het gesprek met hun kind aan te gaan over de lessen. Het vervoer naar het leercentrum was daarbij een voorwaardenscheppende activiteit waarin ouders zelf de verantwoordelijkheid namen om een investering te doen in hun kind. De verwachting was dat de leermapjes met de opdrachten en de eindverslagen bij konden dragen aan vaardigheden voor ouders, maar doordat deze aan het einde van PfS werden meegegeven was er weinig zicht of dit daadwerkelijk gebeurde. Ook bestond het vermoeden dat dit enkel gold voor de ouder die al betrokken was. Aangegeven werd dat het lastig was om als leercentrum een grens te bepalen en niet te veel op een hulpverleningsinstantie te lijken.

Daarnaast zijn er in de interviews een aantal belemmeringen genoemd, die ervoor konden zorgen dat ouders alsnog niet betrokken raakten. Belasting van ouders leek de grootste belemmering te zijn voor ouders. Een andere grote belemmering was het betrekken van ouders uit een achterstandswijk of niet-Nederlandse afkomst, lastig door cultuur- en taalverschillen en een gebrek aan middelen, zoals een computer. Daarnaast heeft PfS ook te maken met regels en restricties die de voetbalstadions hanteerden, zoals geen toegang voor onbevoegden, wat ouders belemmerden om binnen te komen bij PfS.

Geconcludeerd kan worden dat PfS diverse activiteiten uitvoert die gericht zijn op een positieve houding van ouders. Vooral de georganiseerde bijeenkomsten als de informatiebijeenkomsten en middenbijeenkomst, maar ook activiteiten door middel van social media droegen bij aan deze positieve houding. Activiteiten gericht op de sociale omgeving van ouders waren minder structureel aanwezig. Ouders ontmoetten elkaar tijdens de bijeenkomsten en tijdens het halen en brengen van de kinderen, maar er was door professionals weinig zicht op de invloed en inhoud van deze gesprekken. Vooral de informatiebijeenkomst en social media waren activiteiten gericht op de waargenomen gedragscontrole van ouders. Door professionals werd echter aangegeven dat het lastig was op te merken wat daadwerkelijke consequenties van de activiteiten waren voor ouders.

Om de betrouwbaarheid te waarborgen zijn een aantal maatregelen genomen. Door interviews te houden in een omgeving en op een manier die prettig was voor professionals en ouders, is geprobeerd open en eerlijke antwoorden te krijgen. Om de antwoorden zo volledig mogelijk te krijgen, is er op antwoorden doorgevraagd en is er uitleg gegeven over vragen

indien nodig. Ook is de betrouwbaarheid vergroot door verschillende onderzoeksmethoden te gebruiken: interviews, observaties en schriftelijke documenten over PfS. Ouders zijn indirect benaderd via de professionals van de leercentra, waardoor de mogelijkheid bestaat dat ouders bereikt zijn die al betrokken waren en minder is gesproken met ouders die weinig of niet gezien zijn door professionals. Deze beperking is zo klein mogelijk gehouden doordat professionals bij hen bekende kritische ouders hebben uitgenodigd. Daarnaast is een presentatie gehouden voor de professionals, waardoor resultaten zijn gecontroleerd en aangevuld met diens opmerkingen.

Tenslotte is er een tweetal uitkomsten van het onderzoek die nadere verdieping verdienen. Ten eerste richten verschillende activiteiten, zoals de informatiebijeenkomst en de leermapjes van de kinderen, zich op de attitude en de waargenomen gedragscontrole van ouders. Echter is er weinig zicht op wat de daadwerkelijke consequenties zijn van deze activiteiten. Een deel van de ouders lijkt lastig te bereiken door professionals. Niet alle ouders zijn aanwezig tijdens de georganiseerde bijeenkomsten. Daarnaast krijgen ouders het leermapje pas aan het einde van PfS mee naar huis en weten niet altijd dat de mogelijkheid bestaat om hier tussendoor in het kijken. Uit dit onderzoek blijkt dat social media een belangrijk middel is om ouders te betrekken bij PfS, zonder dat zij daarvoor daadwerkelijk aanwezig moeten zijn bij het leercentrum zelf. Door de mogelijkheden van social media uit te breiden door professionals, kan bijvoorbeeld een activiteit ontstaan waarbij ouders ook tussendoor en na afsluiting van het project terecht kunnen met vragen. Dit sluit aan bij de bevinding van Frew et al. (2012) die stellen dat vooral het organiseren van activiteiten door school waarbij ouders actief worden gestimuleerd betrokken te zijn, ervoor zorgen dat ouders daadwerkelijk betrokken zijn. Ook zou de subjectieve norm door deze activiteit kunnen worden versterkt, als ouders de mogelijkheid hebben om elkaar te ontmoeten via social media.

Ten tweede blijkt uit dit onderzoek dat het betrekken van ouders met een niet-Nederlandse achtergrond of uit achterstandswijken lastig is. Dit vindt raakvlak met onderzoek van Ho Sui-Chu en Willms (1996) die suggereren dat ouders met een andere etnische achtergrond dan de scholen het lastig vinden om te communiceren met leraren of om deel te nemen aan schoolactiviteiten. Enkele centra werken samen met een welzijnsorganisatie, waar zij ook advies aan kunnen vragen. Dit wordt door de professionals van de betreffende centra gewaardeerd en gezien als meerwaarde. Mogelijk kan gekeken worden naar de rol die een samenwerkingspartner uit de welzijnssector bij PfS kan spelen. Hierbij kan gedacht worden aan ondersteuning bij vragen op het grensvlak van onderwijs/welzijn en over het vraagstuk

rondom moeilijk te betrekken ouders. Ook kan een samenwerking met een welzijnsorganisatie helpen aan een verdere uiteenzetting van de signaleringsfunctie die PfS heeft. Uit de resultaten kwam namelijk ook naar voren dat professionals het lastig vinden kinderen PfS te zien verlaten, waarvan zij vermoedden dat er een grotere hulpvraag (in het gezin) ligt. Door samen te werken met een welzijnsorganisatie, kan een eventueel vervolgtraject sneller worden ingezet.

Literatuur

- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behavior. *Organizational behaviour and human decision processes*, 50, 179-211.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory*. Englewood Cliffs: Prentice-Hall.
- Boethel, M. (2003). *Diversity. School, family, & community connections. Annual synthesis 2003*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections with Schools/Southwest Educational Development Laboratory.
- Baarda, B. (2009). *Dit is onderzoek! Handleiding voor kwantitatief en kwalitatief onderzoek*. Noordhoff Uitgevers: Groningen/Houten.
- Brug, J., Assema, van P., Lechner, L. (2008). *Gezondheidsvoorlichting en gedragsverandering: Een planmatige aanpak*. Assen, Nederland: Van Gorcum.
- Desforges, C., Abouchaar, A. (2003). The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: a literature review. *Research Report 433, Department for Education and Skills*.
- Epstein, J. L. (2001). *School, Family and Community Partnerships. Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Fan, X., Chen, M. (2001). Parental Involvement and Students' Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 13, 1-22.
- Frew, L. A, Zhou, Q., Duran, J., Kwok, O., Benz, M. R. (2012). Effect of School-Initiated Parent Outreach Activities on Parent Involvement in School Events. *Journal of Disability Policy Studies*, 24, 26-35.
- Georgiou, S. N, Tourva, A. (2007). Parental attributions and parental involvement. *Social Psychology of Education*, 10, 473–482.

- Gheysens, L., Braak, J. van. (2012). Beïnvloedende factoren van ouderbetrokkenheid: een empirische studie in traditionele en methodescholen. *Pedagogische Studiën*, 89, 207-224.
- Goldring, E., Hausman, C. (1997). Empower parents for productive partnerships. *Education Digest*, 62, 1-4.
- Green, C. L., Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey, K. V., & Sandler, H. (2007). Parents' motivations for involvement in children's education: An empirical test of a theoretical model of parental involvement. *Journal of Educational Psychology*, 99, 532-544.
- Grolnick, W., Benjet, C., Kurowski, C., & Apostoleris, N. (1997). Predictors of parent involvement in children's schooling. *Journal of Educational Psychology*, 89, 538-548.
- Hango, D. (2007). Parental investment in childhood and educational qualifications: Can greater parental involvement mediate the effects of socioeconomic disadvantage? *Social Science Research*, 36, 1371-1390.
- Henderson, A. T., Mapp, K. L. (2002). *A new wave of evidence: The impact of school, family, and community connections on student achievement*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections with Schools/Southwest Educational Development Laboratory.
- Herman, J. L., Yeh, J. P. (1983). Some Effects of Parent Involvement in Schools. *The Urban Review*, 15, 11-17.
- Hoeven, van der, J., Hove, ten, G. (2010). Wie ben je en wie wil je worden? Onderpresteren onderzocht. KPC groep: 's-Hertogenbosch in opdracht van het ministerie van OCW.
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M. (2005). *Parents' Motivations for Involvement in Their Children's Education*. School-Family Partnerships for Children's Success. Teachers College: Columbia University.

- Hoover-Dempsey, K., Sandler, H. M. (1997). Why do parents become involved in their children's education? *Review of Educational Research*, 67, 3-42.
- Ho Sui-Chu, E., Willms, J. D. (1996). Effects of Parental Involvement on Eighth-Grade Achievement. *Sociology of Education*, 69, 126-141.
- Ice, C. L., Hoover-Dempsey, K. V. (2011). Linking Parental Motivations for Involvement and Student Proximal Achievement Outcomes in Homeschooling and Public Schooling Settings *Education and Urban Society*, 43, 339-369.
- Jeynes, W. (2012). A Meta-Analysis of the Efficacy of Different Types of Parental Involvement Programs for Urban Students. *Urban Education*, 47, 706-742.
- Jordan, C., Orozco, E., Averett, A. (2001). *Emerging issues in school, family & community connections. Annual Synthesis 2001*. Austin, TX: National Center for Family & Community Connections with Schools/Southwest Educational Development Laboratory.
- Masterplan Playing for Success Nederland. (2010). 's-Hertogenbosch: KPC Groep.
- McNeal, Jr., R. B. (1999). Parental involvement as social capital: differential effectiveness on science achievement, truancy and dropping out. *Social Forces*, 78, 117-144.
- Onderwijsraad (2010). Ouders als partners. Versterking van relaties met en tussen ouders op school. Den Haag: DeltaHage grafische dienstverlening.
- Onderwijsraad (2007). Presteren naar vermogen: alle talenten benutten in het funderend onderwijs. Den Haag: Drukkerij Artoos.
- Riemersma, F., Maslowksi, R. (2007). Onderpresteren en in het primair en voortgezet onderwijs. Advies om onderbenutting in het onderwijs tegen te gaan. Den Haag: Onderwijsraad.

- Reitsma, M., Wit, C. (2012). Doelgericht werken aan en vanuit partnerschap tussen school en ouders. In Expertisecentrum Ouders, school en buurt (Eds.), *Brug naar de toekomst. Partnerschap Ouders, school en buurt* (p. 43-57). Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Rogers, A. M., Theule, J., Ryan, B. A., Adams, G. R., Keating, L. (2009). Parental Involvement and Children's School Achievement: Evidence for mediating processes. *Canadian Journal of School Psychology, 24*, 34-57.
- Shute, V. J., Hansen, E. G., Underwood, J. S., Razzouk, R. (2010). A Review of the Relationship between Parental Involvement and Secondary School Students' Academic Achievement. *Education Research International, 2011*, 1-10.
- Smit, F., Sluiter, R., Driessen, G. (2006). Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Spera, C. (2005). A Review of the Relationship Among Parenting Practices, Parenting Styles, and Adolescent School Achievement. *Educational Psychology Review, 17*, 125-146.
- Waanders, C., Mendez, J. L., Downer, J. T. (2007). Parent characteristics, economic stress and neighbourhood context as predictors of parent involvement in preschool children's education. *Journal of School Psychology, 45*, 619-636.
- Walker, J. M. T., Schenker, S. S., Hoover-Dempsey, K. V. (2010). Why Do Parents Become Involved in Their Children's Education? Implications for School Counselors. *Professional School Counseling, 14*, 27-41.
- Watkins, T. J. (1997). Teacher communications, child achievement, and parent traits in parent involvement models. *The Journal of Educational Research, 91*, 3-14.

Bijlage 1: Topic-lijst interview medewerkers Playing for Success

Introductie:

- Voorstellen van mezelf
- Onderzoek uitleggen
- Toestemming vragen om op te nemen met recorder
- Vragen van voorstellen van de respondent: Naam, leeftijd, functie, op welke manier betrokken?

Topicvragen:

- Zijn ouders op dit moment betrokken bij Playing for Success?
- Welke activiteiten voert uw leercentrum uit ten aanzien van ouderbetrokkenheid? Schema invullen, voorbeelden geven.
- Op welke manier draagt deze activiteit bij positief of negatief denken van ouders ten aanzien van hun betrokkenheid bij PfS?
- Op welke manier gebruikt deze activiteit de invloed van de omgeving van de ouder om hen betrokken te laten raken bij PfS?
- Op welke manier draagt deze activiteit bij aan het gevoel van ouders dat ze betrokken kunnen zijn bij PfS?
- Worden er kennis en vaardigheden aan ouders gegeven? Zijn er nog andere belemmeringen die ouders tegenhouden om betrokken te raken?
- Wat hebben deze activiteiten tot nu toe voor uw leercentrum opgeleverd? Resultaten? Moeilijkheden?
- Wat mist u nog ten aanzien van ouderbetrokkenheid?

Afsluiting

Samenvatting

Vragen?

Uitnodiging voor focusgroep

Bijlage 2: Topic-lijst interview ouders deelnemers Playing for Success

<u>Introductie:</u> - Voorstellen van mezelf- Onderzoek uitleggen Toestemming vragen om op te nemen met recorder Vragen van voorstellen van de respondent: Naam, leeftijd, functie, op welke manier betrokken?	- -
<u>Topicvragen:</u> - Bent u op dit moment betrokken bij Playing for Success?- Welke activiteiten voert het leercentrum uit om u betrokken te laten raken bij PfS? Schema invullen, voorbeelden geven.	
- Draagt deze activiteit bij aan de manier waarop u (positief of negatief) over ouderbetrokkenheid bij PfS denkt? Op wat voor manier?- Heeft deze activiteit gebruik gemaakt van uw sociale omgeving bij PfS? Op wat voor manier?- Draagt deze activiteit bij aan uw gevoel dat u iets kunt betekenen bij PfS? Op wat voor manier?	
- Heeft u meer kennis en vaardigheden aangeleerd? Zijn er nog andere belemmeringen voor u om betrokken te raken?- Wat hebben deze activiteiten tot nu toe voor u opgeleverd? Resultaten? Moeilijkheden?- Wat mist u nog ten aanzien van uw betrokkenheid?	
<u>Afsluiting</u> - Samenvatting- Vragen?	

Bijlage 3: Uitnodiging informanten PfS

Geachte heer/mevrouw,

Mijn naam is Kelly van Leeuwen en ik ben student Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken aan de universiteit van Utrecht. Momenteel zit in mijn laatste masterjaar en loop ik stage bij KPC groep, bij Playing for Success in het bijzonder.

Playing for Success spreekt mij erg aan, mede dankzij de positieve en enthousiaste sfeer die rondom het project heen hangt. Ik zou daarom graag mijn opleiding willen afsluiten met een onderzoek naar Playing for Success en dan specifiek gericht naar de ouderbetrokkenheid.

Na gesprekken te hebben gehad met het projectmanagement van PfS heb ik een onderzoeksvraag geformuleerd, gericht op ouderbetrokkenheid en waardoor ouders uiteindelijk betrokken raken bij het onderwijs van hun kind.

Ik zou graag met u een afspraak willen plannen voor een interview, waarin ik met u wil bespreken wat uw leercentrum aan activiteiten voor/met/door ouders doet en waarom dit volgens u bijdraagt aan een hogere betrokkenheid. Dit interview zal ongeveer een uur duren en kan bij voorkeur plaatsvinden in uw leercentrum. Het interview zou ik graag willen opnemen op een recorder, zodat het voor mij handig is om daarna terug te luisteren. Hiervoor zou ik graag uw toestemming willen vragen. Als vanzelfsprekend wordt zorgvuldig met uw gegevens omgegaan, deze worden gewist na uitwerking van de resultaten.

Graag verneem ik van of u zou willen meewerken aan mijn onderzoek zodat ik een afspraak met u kan maken in de komende maanden. Daarnaast zou ik ook graag van u willen weten welke ouder(s) ik kan benaderen voor het onderzoek.

Voor vragen of onduidelijkheden kunt u mij altijd bereiken via de email k.vanleeuwen@kpcgroep.nl , maar u kunt me ook bellen op 0620850151.

Alvast erg bedankt en ik hoop u gauw te zien en te spreken!

Met vriendelijke groeten,

Kelly van Leeuwen

Stagiaire KPC groep/ Playing for Success Nederland

Student Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken